

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวในระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่สอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
2. เพื่อประเมินคุณภาพหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตร และการออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว

ในแต่ละขั้นตอนมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ในขั้นตอนนี้ได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

1. การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตร ในขั้นตอนนี้ได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ได้วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) นโยบายการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาโทและความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว (2) คุณลักษณะของผู้สำเร็จทางการศึกษาในระดับปริญญาโทที่พึงประสงค์ สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว (3) แนวโน้มกรอบทิศทางของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว และ (4) ลักษณะโครงสร้างหลักสูตรตามเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องและแนวโน้มเนื้อหาสาระในสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว

1.2 การสุ่มตัวอย่าง จากลักษณะของบุคลากรฝ่ายต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยสุ่มจากประชากรมาทั้งสิ้น จำนวน 197 คน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 6 คน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไทย จำนวน 26 คน ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 56 คน ผู้สอนในสาขาวิชาธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 7 คน และบัณฑิตสาขาวิชาธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 102 คน

1.3 กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้กำหนดกระบวนการเก็บข้อมูลตามกลุ่มประชากร โดยใช้เครื่องมือที่พัฒนาขึ้น คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาใช้ในการเก็บข้อมูลแล้วดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

2. การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ในขั้นตอนนี้ได้นำผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวมาออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรแล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบ รับข้อเสนอแนะ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขให้ได้โครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรที่เหมาะสมในการนำไปใช้ในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาจำนวน 5 คน ที่แต่งตั้งโดยคณบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ในขั้นตอนนี้ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำโครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรที่ออกแบบและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาแล้วว่าพัฒนาหลักสูตรและจัดทำเป็นเอกสารหลักสูตรร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา โดยใช้หลักการความคิดเห็นร่วมกันในการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายถึงข้อดีและข้อจำกัดต่างๆ ตามหัวข้อในเอกสารหลักสูตร

2. หลังจากจัดทำเป็นเอกสารหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวแล้ว นำเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ จากนั้นปรับปรุงเอกสารหลักสูตรให้สมบูรณ์ขึ้นเพื่อนำไปประเมินคุณภาพหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ในขั้นตอนนี้ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนาแบบประเมินคุณภาพหลักสูตร เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพหลักสูตร จากนั้นนำมาให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขข้อความที่ใช้ให้สมบูรณ์ ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ และสามารถนำมาใช้เก็บข้อมูลได้

2. นำแบบประเมินคุณภาพหลักสูตรตามข้อ 1 และเอกสารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวที่พัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วจากขั้นตอนที่ 2 มาให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 5 คน ทำการประเมินคุณภาพหลักสูตร

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินคุณภาพหลักสูตรในข้อ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ แล้วนำมาให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ เสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้เอกสารหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ในการนำไปใช้

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวได้ผลสรุปดังนี้

1. จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตรในด้านต่างๆ

1.1 ด้านนโยบายการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาโทและความคิดเห็นต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว นโยบายการพัฒนาหลักสูตรปริญญาโทพิจารณาถึงความสอดคล้องในด้านอุปสงค์ของตลาดแรงงานในประเทศกับศักยภาพของมหาวิทยาลัยในการตอบสนองความต้องการ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวเป็นหลักสูตรที่ควรได้รับการพัฒนา เพราะเป็นการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ต่อจากปริญญาบัณฑิตที่มีอยู่ และยังคงตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งเป็นการรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นรายได้หลักในภาคบริการของประเทศ และมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตได้มีคำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา เพื่อยกร่างหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว

1.2 ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทที่พึงประสงค์สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถและลักษณะทั่วไป ได้แก่ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทักษะในการติดต่อสื่อสาร มีทักษะพื้นฐานทางการวิจัย และมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสาร คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถทางด้านการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ เข้าใจโมทัศน์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เข้าใจและสามารถจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และประยุกต์ใช้ความรู้ทางการท่องเที่ยวไปใช้ในการทำงาน คุณลักษณะด้านพฤติกรรมผู้นำและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ มีภาวะผู้นำ มีทักษะการนำและการทำงานเป็นกลุ่ม/ทีม และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ส่วนคุณลักษณะด้านเจตคติ

ต่อการทำงาน ได้แก่ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และเป็นผู้ที่ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ตลอดเวลา

1.3 ด้านแนวโน้มกรอบทิศทางของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว หลักสูตรควรพัฒนาให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความเป็นทั้งนักวิชาการและนักวิชาชีพ โดยใช้แนวคิดในการวิจัย (research approach) และกระบวนการวิจัยในการเรียนการสอน ในการจัดสภาพการเรียนการสอนให้มีการส่งเสริมกระบวนการค้นหาความรู้และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นการเน้นพัฒนาที่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก รายวิชาควรมีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงความสำคัญ ความต่อเนื่อง และความทันสมัย ส่วนความรู้ที่ศึกษาและพัฒนาได้ต้องสามารถนำไปสู่บริบทของการประยุกต์ใช้จริง

1.4 ด้านลักษณะโครงสร้างหลักสูตรตามเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องและแนวโน้มนโยบายในสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว โครงสร้างหลักสูตรต้องประกอบไปด้วยจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต แผนการศึกษาประกอบไปด้วย 2 แผน คือ แผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย และมีการศึกษารายวิชา กับแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษารายวิชาและมีการค้นคว้าอิสระ รายวิชาที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มรายวิชาบังคับ กับกลุ่มรายวิชาเลือก เนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องจัดให้ศึกษาและนำไปสร้างรายวิชาบังคับ ได้แก่ วิชาวิทยาการวิจัย การจัดการแบบยั่งยืน กลยุทธ์ทางการตลาด ระบบการท่องเที่ยว และการสัมมนาในประเด็นการจัดการการท่องเที่ยว ส่วนเนื้อหาสาระที่ควรจัดให้ศึกษาตามความสนใจและนำไปสร้างรายวิชาเลือก ได้แก่ ภาษาอังกฤษสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะ ภาวะผู้นำและพฤติกรรม องค์การพฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด การจัดการคุณภาพและบริการ ธุรกิจที่พักอาศัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการทรัพยากรทางกายภาพ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ อุตสาหกรรมการเดินทาง และการจัดทำโครงการธุรกิจขนาดย่อมและกลาง

2. การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว หลังจากได้ผลการวิจัยจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานข้างต้น ผู้วิจัยได้นำไปกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่รายละเอียดต่างๆ จากนั้นได้กำหนดภาระงานของผู้เรียนและรายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตร โดยนำเสนอเพื่อให้เห็นความสอดคล้องดังปรากฏในตารางที่ 16 ดังนี้

ตารางที่ 16 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ภาระงานของผู้เรียนและรายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	ภาระงานของผู้เรียน	รายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตร
1. มีคุณธรรม และจรรยาบรรณ ในการประกอบอาชีพ	1. ผู้เรียนได้รับความรู้ในเรื่อง คุณธรรมและจรรยาบรรณ ในการประกอบอาชีพและต้อง สะท้อนให้เห็นระหว่างศึกษา ในขณะที่มีการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นในทุก รายวิชา	ภาวะผู้นำและพฤติกรรมองค์การ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและ การสอดแทรกในรายวิชาต่างๆ
2. มีทักษะในการติดต่อสื่อสาร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	2. ผู้เรียนมีการอภิปรายประเด็น การศึกษา นำเสนอรายงาน/ โครงการทางวิชาการ นำเสนอ ผลงานที่ค้นคว้า ทั้งปากเปล่า และจัดทำเป็นรายงานหรือ บทความทางวิชาการ ตลอดจน ตอบข้อซักถามต่างๆ ได้ โดยใช้ ภาษาไทยที่เป็นมาตรฐาน ผู้เรียนต้องผ่านการทดสอบ ภาษาอังกฤษก่อนเข้าศึกษา ในกรณีที่ไม่ผ่านการทดสอบ ต้องศึกษาเพิ่มเติมและสอบผ่าน	วิธีวิทยาการวิจัยทางการท่องเที่ยว ระบบการท่องเที่ยว การจัดการ เชิงกลยุทธ์ทางการตลาดท่องเที่ยว ภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการ การท่องเที่ยว และศึกษาเพิ่มเติม ได้ในรายวิชาเลือก การจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว การจัดการธุรกิจ ที่พักอาศัย ธุรกิจการขนส่ง เพื่อการท่องเที่ยว
3. มีภาวะผู้นำและทักษะในการ ทำงานเป็นทีม	3. ผู้เรียนนำเสนอหัวข้อในการ ทำงาน การอภิปราย การสัมมนา โดยสามารถทำงานร่วมกันและ ขอมรับมติของทีม ตลอดจน ทุกคนมีโอกาสได้แสดง ความคิดเห็น	ภาวะผู้นำและพฤติกรรมองค์การ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ระบบ การท่องเที่ยว สัมมนาการจัดการ การท่องเที่ยว และศึกษาเพิ่มเติม ได้ในรายวิชาเลือก การจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว

ตารางที่ 16 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	ภาระงานของผู้เรียน	รายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตร
4. ใฝ่รู้ ศึกษา และค้นคว้า ตลอดเวลา	4. ผู้เรียนต้องศึกษา ค้นคว้าข้อมูล จากแหล่งความรู้ต่างๆ และ สามารถนำเสนอประเด็นหรือ ความรู้ใหม่ๆ ที่สะท้อนให้เห็น ถึงความใฝ่รู้ ศึกษา และค้นคว้า อย่างสม่ำเสมอ	วิธีวิทยาการวิจัยทางการท่องเที่ยว ระบบการท่องเที่ยว สัมมนา การจัดการการท่องเที่ยว วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ และศึกษาเพิ่มเติมได้ในรายวิชา เลือก การจัดการธุรกิจที่พักอาศัย ธุรกิจการขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว
5. มีทักษะที่จำเป็นในการพัฒนา ความรู้ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน ทางการวิจัย ทักษะการคิด วิเคราะห์ และการเรียนรู้ด้วย ตนเอง	5. ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนการทำ วิจัยทั้งในและนอกชั้นเรียน และได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ จากการอภิปรายทั้งในงานวิจัย และชิ้นงานในชั้นเรียน ตลอดจน การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วย ตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ	วิธีวิทยาการวิจัยทางการท่องเที่ยว ระบบการท่องเที่ยว การวางแผน และพัฒนาระบบการท่องเที่ยวแบบ ยั่งยืน การจัดการเชิงกลยุทธ์ทาง การตลาดท่องเที่ยวและศึกษา เพิ่มเติมได้ในรายวิชาเลือก การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด ท่องเที่ยว การจัดการคุณภาพและ บริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
6. มีความรู้ ความเข้าใจเนื้อหา สาระพื้นฐานของศาสตร์ใน สาขาวิชาการจัดการ การท่องเที่ยว	6. ผู้เรียนนำความรู้ในเนื้อหาสาระ ระบบการท่องเที่ยว กลยุทธ์ทาง การตลาด การจัดการแบบยั่งยืน บูรณาการเข้ากันได้และนำ ความรู้ที่ได้ใช้เป็นพื้นฐาน ในการศึกษาและพัฒนาความรู้ ศาสตร์ทางการจัดการ การท่องเที่ยว โดยสามารถทำ โครงการในรูปแบบสัมมนา และการวิจัยได้	วิธีวิทยาการวิจัยทางการท่องเที่ยว ระบบการท่องเที่ยว การวางแผน และพัฒนาระบบการท่องเที่ยวแบบ ยั่งยืน การจัดการเชิงกลยุทธ์ทาง การตลาดท่องเที่ยวสัมมนา การจัดการการท่องเที่ยว วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ และศึกษาเพิ่มเติมได้ในรายวิชา เลือก การจัดการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ การจัดทำโครงการธุรกิจ ขนาดย่อมและกลางทาง การท่องเที่ยว

ตารางที่ 16 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	ภาระงานของผู้เรียน	รายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตร
7. สามารถนำเนื้อหาสาระทาง การจัดการการท่องเที่ยว ประยุกต์ใช้ในการทำงาน	7. ผู้เรียนนำความรู้ที่ศึกษามา ประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยแสดงให้เห็นถึงความ สามารถในการนำความรู้มา แก้ปัญหาหรือข้อสงสัยด้วย กระบวนการวิจัยภายใต้หัวข้อ ที่เกี่ยวกับหรือเกิดขึ้นในการ จัดการการท่องเที่ยว ทั้งนี้ต้อง ปรากฏในรูปแบบของ การสัมมนา วิทยานิพนธ์หรือ การค้นคว้าอิสระ	สัมมนาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ และเพิ่มเติมได้ในรายวิชาเลือก การจัดทำโครงการธุรกิจขนาด ย่อมและกลางทางการท่องเที่ยว
8. สามารถปฏิบัติงานในฐานะ นักวิชาการและนักวิชาชีพ ทางการจัดการการท่องเที่ยว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	8. สามารถปฏิบัติงานในฐานะ นักวิชาการและนักวิชาชีพทาง การจัดการการท่องเที่ยว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	จากทุกรายวิชาบังคับและการทำ วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ และการศึกษาเพิ่มเติมจาก รายวิชาเลือก

จากการออกแบบ โครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการได้มาของปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรจากการสังเคราะห์ผลแล้ว ได้นำข้อค้นพบต่างๆ มาออกแบบ โครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา ในการพิจารณาโดยใช้หลักการความคิดเห็นร่วมกัน และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาขร่างหลักสูตรต่อไป ทั้งนี้องค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตรประกอบไปด้วย 16 องค์ประกอบซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 10 ในบทที่ 4

สรุปผลการวิจัยจากขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ได้นำองค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐานมาพิจารณาโดยใช้หลักการความคิดเห็นร่วมกัน คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษามีมติเห็นชอบในองค์ประกอบต่างๆ โดยองค์ประกอบที่ (7) การคัดเลือกผู้เข้าศึกษา (11) อาจารย์ผู้สอน (12) จำนวนนักศึกษา และ (16)

หลักสูตร เป็นการพิจารณาร่วมกันที่แสดงความคิดเห็นแล้วจึงลงมติขอความเห็นชอบ และได้มีการพิจารณาและให้ความเห็นชอบในภาระงานของผู้เรียนและรายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตร โดยรายวิชาบังคับและการทำวิจัยทั้งในรูปแบบวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระได้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ส่วนรายวิชาให้เลือกศึกษาจัดเป็นรายวิชาที่เสริมสร้างความชำนาญหรือเลือกศึกษาตามความสนใจผลที่ได้จากการทำวิจัยในขั้นตอนนี้ใช้ในการจัดทำเอกสารฉบับร่างหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สรุปผลการวิจัยจากขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพหลักสูตร สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คนได้ประเมินคุณภาพหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใน 5 ส่วน คือ ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร คุณลักษณะของผู้สอนและผู้เรียน เนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอน การเรียนการสอนและผลการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์และบริบทสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งคุณภาพโดยรวมของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญบางคนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. ควรคำนึงถึงคุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตรให้มีคุณสมบัติครบถ้วนในการทำหน้าที่อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้สอนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อประโยชน์ในการผดุงรักษามาตรฐานและคุณภาพการศึกษา
2. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาข้อมูลและความรู้เพิ่มด้วยภาษาต่างประเทศ เพราะตำราและเอกสารวิชาการต่างๆ ทางด้านการจัดการการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มักตีพิมพ์และเผยแพร่เป็นภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ
3. ควรปรับปรุงสังเขปรายวิชาวิทยานิพนธ์ให้มีขอบข่ายกิจกรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
4. ควรปรับปรุงสังเขปรายวิชาการค้นคว้าอิสระให้มีขอบข่ายกิจกรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
5. ควรใช้และติดตามหนังสือที่มีตีพิมพ์ที่ทันสมัยและ/หรือมีการปรับปรุง ตลอดจนคำนึงถึงจำนวนหนังสือกับปริมาณผู้ใช้

จากข้อเสนอแนะข้างต้นได้นำมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทำให้ได้หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและข้อวิจารณ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้จริง
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้จริง

จากผลการวิจัยในส่วนของการพัฒนาหลักสูตร จะเห็นได้ว่า การที่จะนำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวไปใช้ให้ประสบความสำเร็จเพื่อให้ได้มหาบัณฑิตที่พึงประสงค์นั้น ต้องมีการตระหนักและคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. การใช้ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นฐานแนวคิดในการจัดการการเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจุดมุ่งหมายของการได้มาซึ่งคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรได้บ่งบอกไว้ชัดเจนในปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. การกำหนดวัตถุประสงค์รายวิชา ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและภาระงานของผู้เรียน ตลอดจนธรรมชาติของรายวิชา
3. การจัดการเรียนการสอนมุ่งที่การพัฒนาทักษะที่จำเป็นที่ปรากฏในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการทำกิจกรรมหรือภาระงานต่างๆ มิใช่มุ่งเน้นที่เนื้อหาสาระเพียงอย่างเดียว
4. การกำหนดเนื้อหาสาระที่จะใช้ในการเรียนการสอนนอกจากจะใช้สังเขปรายวิชาเป็นแนวทางแล้ว อาจจำเป็นต้องเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนสนใจภายใต้ขอบข่ายของรายวิชา

5. การกำหนดสื่อการเรียนการสอนมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้สื่อเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถต่างๆ

6. การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับทักษะและความสามารถของผู้เรียนที่มุ่งหวัง และตอบสนองต่อวัตถุประสงค์รายวิชาที่ตั้งไว้

อย่างไรก็ตามการบรรลุถึงปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร รวมถึงการพัฒนาตัวผู้สอนทั้งในด้านความรู้ในศาสตร์ที่สอนการเตรียมพร้อมที่จะเปิดรับวิทยาการใหม่ๆ และการทำวิจัยอย่างสม่ำเสมอ การปรับปรุงระบบการเรียนการสอนที่มีได้มุ่งเน้นที่ตัวเนื้อหาสาระมากกว่าการพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียนที่ต้องเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเฉพาะในส่วนของการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวเพียงสาขาเดียว โดยเป็นขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรทำในเรื่องต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามผลในระหว่างและหลังใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้เพื่อประเมินผลหลักสูตรและนำผลการวิจัยมาปรับปรุงหลักสูตรในครั้งต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามผลมหาบัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตร และนำผลมาประกอบในการพัฒนาหลักสูตรในครั้งต่อไป
3. ควรมีการศึกษาวิจัยหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ ทั้งในระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตด้วย เพื่อขยายผลในการพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีและการวิจัยหลักสูตรให้ครบทุกสาขาวิชา